

Prebivavci višnjagorskega mesta so zelo pridni; ker nimajo velikih zemljiš, si prizadevajo potrebni živež prislužiti z barantijo, s kramarijo, s strojarijo in oštarijo itd. Tudi je tu velika tobakarija, kjer se veliko tobaka na debelo in na drobno prodá. Je tudi tu oskerbništvo bratovšine s. Floriana gradške in teržaške. Hiše v Višnjagori so večidel vse zavarovane. Višnjagorski.

Ozir po svetu.

Svete mesta v Jeruzalemu — vzroki sedanje vojske.

Kaj se prav za prav zapopade pod imenom „svetih mest“? Svete mesta so cerkve na tistih krajih, kjer so se važniši prigodbe godile ob življenju, terpljenju in smerti Izveličarja, namreč v Betlehemu, Nazaretu, Kani, Tiberji, Sihemu in posebno v Jeruzalemu. Od teh cerkev pravijo katoličani, Greki (staroverci), Jermenci in Kopti, da so njih edina lastnina ali da jim jih je turška vlada izročila. Tako so katoličani leta 1740 v vsem skupej imeli 19 tacihih svetišč, v letu 1850 pa le še 10, ker so jim jih 9 staroverci (Greki) sčasoma pobrali. Pri božjem grobu v Jeruzalemu je več cerkvic, oltarjev in hodišč, ki so ločene ena od druge, da vsaka vera ima svoje in ali po dve veri eno skupej. Eden družega skuša spodriniti iz posesti tega ali unega oltarja in se polastiti gospodstva; tako pokladajo eni na oltar poseben tepih, uni prižigajo več lučic, ti skrivaj popravljajo to in uno itd., in potem pravijo: to je naše; drugi ne terpe tega, in tako je veden prepir. Ko sem jez v Jeruzalemu bil, je kuplja cerkve božjega groba, ktera je vsem narodom lastna, tako slaba bila, da je dež skoz močil; pa nobena stranka je ni pripustila drugi popraviti, ker se je bala, da bi si ta potem večje pravice ne prilastila do nje. Nazadnje so Turki temu prepiru konec storili in sultan jo je dal na svoje stroške popraviti.

Toliko od svetih mest, da sleherni razume, ktere so. Zdaj pa nekoliko o zgodovini, ki se veže s temi mesti.

Opiraje se na stare pogodbe je že od nekdanje francoske vlada varhinja katoliških kristjanov v jutrovihi deželah. Že od starodavnih časov je njenemu varstvu božji grob v Jeruzalemu izročén in od nekdanje že je menihe (franciškane) v Sirii pod svojo brambo imela. Do leta 1852 ji nihče teh starih pravic ni krajsal; v letu 1852 pa so bogateji in zatega voljo bolj obrajtani Greki se z ondašnjimi menihi sperli in jim nekatere cerkve vzeti hotli. Francoska vlada ni tega pripustila in s pismom (hattišerifom) sultana Ahmeda od leta 1690, ki veléva, da od Gerkev vzete cerkve se imajo katoličanom spet nazaj dati, in pa s kapitulacijo od leta 1740, po kateri gré last do 19 svetih mest katoličanom, je svojo pravico skazala. Ker pa so se sčasoma Turki in Gerki polastili več mest, je terjala francoska vlada potem, ko se je ta pravda do mesca svečana 1852 vlekla, da sledečih 7 mest se ima za stanovitno izročiti katoličanom: 1) velika kuplja čez cerkev božjega groba v Jeruzalemu, 2) mala kuplja čez grob Kristusov, 3) kamen mazila, 4) sedem obokov svete device Marije, 5) velika cerkev v Betlehemu, 6) oltar rojstva Kristusovega in 7) jama Marijnega oznanjenja. Na vojni barki je prišel francoski general Lavalette v Carigrad po odgovor sultana, in ga po volji francoske vlade dobil. Na to terja rusovski car, naj sultan prekličé, kar je ravno dovolil Francozu, in vse naj ostane pri starem. Sultan se mu udá in turška vlada prekličé po posebnem pismu, kar je malo pred dovolila, in zraven tega na željo rusovskega poslanca še zapové, da se katoličanom ne smé izročiti ključ do velike cerkve v Betlehemu. Poprej so katoličani, Greki in Jermenci ključ od jame Kristusove imeli, zdaj

so katoličani zgubili to pravico. Francoska vlada se pritoži zoper to: sultan spet dovoli katoličanom ta ključ in ga hoče Grekom vzeti. Greki ga nočejo dati. Razžaljen potem zapusti gerški patriarh Jeruzalem, in 28. februarja pride rusovski admiral knez Menčikov v Carigrad. Ta terja v imenu rusovskega cara, ki je bil kot varh gerške cerkve hudo razžaljen, da se je ključ cerkve betlehemske katoličanom izročil, od turške vlade ostro pokoršino, in ker pride k ministru po domače v kapici in s šibo, razžali hudo vse Turke. Sultan se udá terjatvam rusovskega poslanca in sklène pravdo med Gerki in katoličani tako, da je bil knez Menčikov zavolj svetih mest popolnoma zadovoljen. Francoska vlada je z nevoljo slišala to, pa se ni ustavljala, ker je sultan z dvema pismoma svoj sklep doveršil. Sultan je mislil, da je zdaj vse pravde konec.

Al berž potem se je oglasil knez Menčikov z drugimi terjatvami; opiraje se na pogodbe Beligradskega pomirja 1739, na pogodbo Kajnardško 1774 in na hattišerif Gülhanski 1839, po katerih so zagotovljene kristianom turškega carstva mnoge druge predpravice, je terjal v imenu svojega cara, naj sultan podpiše pogodbo, po kateri se rusovskemu caru zagotovi varstvena oblast čez vse staroverce na Turškem. Taka oblast, po kateri se smé ptuja vlada vtikati v oblast domače vlade, se je sila nevarna zdela sultanu, ker pri starovercihi se duhovna oblast zelo vjema z deželisko, ktero bi bil na to vižo car rusovski čez 12 milionov turških podložnikov zadobil. Sultan se brani to dovoliti — in odtod je začetek rusovsko-turške vojske. Z—r.

Kratkočasnice.

— Mlada zala gospodična se je omožila z nekim starcom. Ko se pelje k poroki, se kočijaž medpotoma obrača večkrat v kočijo nazaj in pravi: „Peter mi je ime“. Nevesta ne vé kaj to pomeni, zato vpraša kočijaža: čmu ji neprenehoma ponavlja svoje ime? Zato — ji odgovori — da ne pozabite mojega imena in ne porečete kadaj: „sam zlodi me je peljal k ti poroki!“

— Neki dobrorejen gospod v J. na Štajarskem je razlagal ljudém neko naznanilo, in med drugim tudi reče: „Kdor me ni prav razumel, naj me pa pride še pitati“. Ali ljudje, katerim je beseda „pitati“ le v pomenu „živino debeliti ali pitati“ znana bila, ne pa v pomenu „prašati“, kakor jo je vampeč rabil, se začno smejati na glas, rekoč: „kaj še pitali ga bomo; saj je že tako predebel“.

— V nekem mestu na Francozkem je tamošnjemu županu kanarček iz tičnice bil ušel. Hitro zapové župan zapreti mestne vrata, da tiček ne uide iz mesta.

— Nek pravdarsk dohtar je naredil svoj testament in zapiše vse svoje premoženje samim takim ljudem tistega kantona, ki so se veliko tožili, in pristavi rekoč: „od tacihi sem premoženje dobil, tim ga hočem tudi zapustiti“.

— Klinov močnik. Serbska pripovedka. Enkrat pride vojak k neki ženi v hišo in jo zaprosi, naj mu dá jesti. Ona pa mu odgovori, da nima ničesa jesti v hiši. Na to pravi vojak: „Daj mi vsaj ponvo in malo vode, da si napravim klinov močnik!“ Žena mu podá, česar je prosil. On pa vzame ponvo, dene vanjo železen klin, nalije vode in postavi vse nad ogenj. Kadar se voda sogreje, hoče imeti od žene malo soli, ktero tudi dobí, in posolí vodo. Kadar voda zavrè, hoče imeti malo moke; žena mu dá tudi to, samo da vidi, kakošen da bode vendar ta klinov močnik. On moko posiplje v ponvo in dobro pomeša. Potem če imeti jajce, in tudi to dobí, ter ga razbije v ponvo; slednjič reče še za maslo; z njim si lepo zabeli; vzame ponvo od